

Billigt vallfoder till dikor

I en ny rapport från SLU i Skara har forskarna analyserat kostnader för vallfoder till köttdjur. Den visar att lantbrukaren måste kunna producera billigt vallfoder om det ska finnas chans att få produktionen lönsam. Sent skördat ensilage behövs till vårkalvande dikor.

Normal kostnad för ensilage eller hö till en diko i Götalands skogsbygder är 2 200 kr vid aprilkalvning enligt SLU:s områdeskalkyler. Detta skall ställas i relation till en kalvintäkt på cirka 4 000 kr. Kostnaden bygger på en förbrukning av cirka 1 300 kg ts à 1,60 kr/kg. I slättbygder med liten miljöersättning och hög markkostnad blir kostnaden per kg ts i allmänhet större än i skogsbygder trots större skörd och lägre maskinkostnader. I norra Sverige, med dess längre stallperioder, åtgår i stället mera vinterfoder. Dessutom visar en nyligen genomförd intervjustudie vid SLU i Skara att den verkliga foderförbrukningen under vintern i allmänhet är väsentligt större än det teoretiskt beräknade behovet.

Små produktionskostnader

Liten förbrukning av vintergrovfoder och låga produktionskostnader för detta foder är viktigt för att det skall bli skäligen ersättning per ko till arbete, byggnad och ränta på djurkapital m.m. För att begränsa arbetsåtgång och kostnad för utfodringsanläggningar är det vanligt att korna får fri tillgång till ensilage eller hö. Då blir dock konsumtionen lätt väsentligt större än 1 300 kg ts, särskilt om fodret är tidigt skördat och därmed näringsrikt

Foto: Karl-Ivar Kumm

Del av stor sammanhängande betesmark som skapats av björkhagen, marginell åker och tidigare skogsmark.

och aptitligt. Genom att senarelägga skörden åtminstone till sinlagda kor kan lyxkonsumtionen begränsas. Dessutom leder sen skörd av en större kvantitet till att skördekostnaden per kg ts blir lägre än vid tidigare skörd av en mindre kvantitet.

Senare vallskörd till dikor

Den ekonomiskt optimala vallodlingen skiljer sig mellan diko- och mjölkko-gårdar. På mjölkgårdar leder intensiv odling med 3–4 skördar per år till mera mjölk och/eller mindre kraftfoderkostnader. På dikogårdar kan det i stället leda till överkonsumtion utan att produktionen av kalv ökar. En erfaren dikobonde gav rådet till en tidigare mjölkproducent som börjat med dikor: ”Du måste lära dig producera grovt ensilage”. Ett alternativ

för dikor i spannmålsbygder kan dock vara att blanda tidigt skördat ensilage med halm, men detta ökar arbets- och/eller maskinkostnaderna.

I rapporten ”Produktionskostnader för grovfoder till köttdjur” (Kumm, 2009) är några av resultaten följande: Rundbalar ger billigare ensilage än plansilo, åtminstone på mindre och medelstora gårdar där en ny plansilo blir dyr per m³. Med optimal odlingsteknik och maskinkedja, väl utnyttjade maskiner och inte alltför dåligt arronderade fält kan kostnaden per kg ts bli väsentligt mindre än ovan nämnda 1,60 kr/kg ts, särskilt i skogsbygder med stora miljöersättningar och kompensationsbidrag samt mark med liten alternativkostnad.

Forts. nästa sida

Alla medlemmar hälsas välkomna till Svenska Vallföreningens ÅRSMÖTE med seminarium onsdagen den 28 oktober i Nässjö

Se inbjudan sista sidan!

Forts. från föregående sida

Vid tre skördar blir kostnaden cirka 0,10 kr/kg ts högre än vid två skördar. Mjölkkor, och kanske även ungnöt och digivande kor, kan betala denna merkostnad, men knappast sinlagda dikor. I många skogsbygder ger extensiv odling med långliggande vallar utan handelsgödsel och endast en skörd per år lägre kostnad per kg ts än intensivare odling. I slättbygder med liten miljöersättning, avsaknad av kompensationsbidrag och hög alternativkostnad för marken är det dyrare att producera "dikoensilage" än i skogsbygder. Detta antyder att de komparativa fördelarna för dikor finns i skogsbygder och för slutuppfödning i slättbygder.

Utnyttja betet smart

Bete är billigare än skördat och lagrat vinterfoder. På naturbetesmarker där miljöersättning och eventuellt kompensationsbidrag är större än skötselkostnaderna är nettokostnaden under noll. I många skogsbygder med hög miljöersättning till vall och billig mark är även åkerbete billigt. Detta är ytterligare ett skäl till att dikor med stor betesförbrukning har komparativa fördelar i skogsbygder.

I kostnadsjakten är det viktigt att förlänga betessäsongen så mycket som möjligt. Det är alltså bra om man kan ge korna tillgång till trampåligt bete under senhösten och kanske även under frusna, snöfria perioder vintertid i besättningar med vår- eller sommarkalvning. Det senare förutsätter dels att vinterbetet inte ger miljöskador, dels att djuren har tillgång till byggnad eller annat väderskydd i anslutning till vinterbetet.

Olika förutsättningar kräver olika planering

Stor andel naturbete och extensivt skött åkerbete i lämpliga bygder ger liten foderkostnad till dikor. Det kräver dock stor betesareal per djur och därmed stor total betesareal om man skall uppnå storleksfördelar i djurhållningen. Detta är inte lätt att åstadkomma i småbruksdominerade skogsbygder. I vissa fall kanske problemet kan lösas genom att omvandla egen slättervall till bete och köpa vinterfoder. En spannmålgård där vall i växtföljden skulle öka spannmålsskördarna och jämna ut arbetsbehovet kan kanske producera relativt billigt ensilage. Att transportera rundbalar 50 km med lastbil kostar cirka 0,25 kr/kg ts. Eventuellt kan betesarealen utökas ytterligare på dikogården genom att inkludera slutavverkad skogsmark i fällorna (Kumm, 2007).

Karl-Ivar Kumm, SLU, Inst. för husdjurens miljö och hälsa, tel: 0511-672 56, e-post: karl-ivar.kumm@hnh.sl.se

Lästips:

Kumm, K.-I. 2009. Produktionskostnader för grovfoder till kött-djur. SLU. Inst. för husdjurens miljö och hälsa. Rapport 23. 49 s. http://publikationer.slu.se/Filer/Rapport_23.pdf

Kumm, K.-I. 2007. Lönsam betesdrift genom stora sammanhängande betesmarker. SLU. Inst. för husdjurens miljö och hälsa. Rapport 16. 42 s.

http://publikationer.slu.se/Filer/Rapport_16.pdf

Sommarmöte i Västerbotten

Västerbottens vallförening hade 7-8 augusti inbjudit till årets Sommarmöte. Mötet samlade drygt 40 medlemmar och hölls i bästa tänkbara sommarväder.

Första dagens övningar var gemensamma med en lantbrukardag om vall. Då var ytterligare ett hundratal vallintresserade på plats på Forslundagymnasiet i Umeå.

Nytt om vallen från forskare

Mötet inleddes med ett seminariepass med presentation av forskningsresultat från SLU i Umeå: Helsäd i utfodringen – *Johanna Wallsten*, Vilka faktorer påverkar vallfodrets kvalitet på fältet? – *Anne-Maj Gustavsson*, Stora vallfodergivor till får – *Gun Bernes*, Fettsyror och antioxidanter i vallfoder – *Annika Höjer*, Snabb förtorkning grundlägger en bra ensilagekvalitet – *Harry Eriksson*. Efter en välsmakande lunch vidtog en maskindemonstration under ledning av *Christer Johansson*, LRF Konsult. Tonvikten var lagd på teknik som kan främja snabb förtorkning, jämn packning i silon och rationell ensilering.

Anne-Maj Gustavsson och Harry Eriksson värnar vallens värden.

Ny ladugård på Röbbäcksdalen

För Svenska Vallföreningens medlemmar fortsatte eftermiddagen med en visning av den nya forskningsladugården och

Forts. nästa sida

Ett måste för alla vallodlare, finns nu att beställa

VALLGUIDE 2009/2010

Läs om Grovfoder, Räddes tjurar, Hykor och sortblandningar.

Våra sorter finns hos din utsädesleverantör och för närmaste återförsäljare ring 0510-48 40 51/52/54. www.scandinavianseed.se

Mogatan 6, 254 64 Helsingborg
tel 042-250 450
Vallförsäljning **Gunnar Danielsson**
tel 0478-502 40
info@olssonsfro.se
Beställ vår Vallkatalog!

Brett urval av utsäde till vall, grönfoder och grüngödsling

Rörsvingel – Kora **Rödklöver – Titus, skräppa-fri** **Fodervicker, blålupin, bovete**
Blålusern – Luzelle, betestyp **Rajsvingel – Perun och Hykor** ...med flera arter och sorter

Forts. från föregående sida

aktuella vallförsök på Röbbäcksdalen. *Kjell Martinsson* hälsade välkommen till Institutionen för norrländsk jordbruksvetenskap, NJV. Den högteknologiska forskningsladugården rymmer 120 mjölkkor i en kall och varm del. Bland fältförsöken rönnte bl.a. rutorna för valltävlingen i Västerbotten stort intresse.

Fredagskvällens festmiddag med musikalisk underhållning och dans hölls på Hälje Gård (www.haljegard.nu). Lantbrukaren och f.d. boxaren *Erik Johansson* med familj har en omtalad konferensverksamhet med aktiviteter, restaurang och gårdsbutik. Den aktivitet som besökarna på gården brukar uppskatta mest är sprängning av ensilagebalar, en explosiv inledning som även vi fick! På vår hemsida www.svenskavall.se finns en länk till en film från detta tillfälle.

Foto: Nilla Nilsson-Linde

Anders och Bo Nilsson hade hämtat många byggnadsidéer från USA.

Rundtur i Västerbotten

Under ledning av *P.-G. Persson*, Länsstyrelsen, tillika Västerbottens vallförenings kassör, och med *Arne Lindström*, LRF:s regionförbund som ciceron bjöds vi på ett utflyktsprogram under lördagen. Första stoppet var på Stenhalla gård i Lövånger hos *Anders Nilsson*, ordförande i Västerbottens vallförening och brodern *Bo Nilsson*. De brukar ca 250 ha som försörjer 170 Holsteinkor. Målsättningen med besättningen är hållbara kor med stor livstidsproduktion. Utfodringen baseras på fullfoder med en grovfoderandel på mer än 50 procent.

Foto: Nilla Nilsson-Linde

Familjen Resolut berättade om sina goda erfarenheter av robotmjölkning.

Efter lunchen, med visning av hur Västerbottenost blir till på Ostens Hus i Burträsk, fortsatte färden till *Nils-Erik och Anne-Marie Resolut* i Degerfors, Flarken. De har robotmjölkning med 60-talet kor och brukar 166 ha åker. De samarbetar med ett grisföretag om spannmålsodlingen och med en annan mjölkgård om vallodlingen. För att påskynda förtorkningen av grönmassan bredsprider de vallen vid slåttern, något som de är mycket nöjda med.

Bland värdarna under Sommarmötet fanns även sekreteraren i Västerbottens vallförening, *Harry Eriksson* som nyligen pensionerats som rådgivare vid Länsstyrelsen och forskare vid NJV. Harry har under en mångårig yrkesbana varit en uppskattad inspiratör för mjölkbönderna i länet. Han har bl.a. förmedlat idéer från USA om byggnation, vallskördeteknik och foderanalyser.

Till alla som var engagerade och gjorde Sommarmötet 2009 så givande och underhållande riktas för deltagarnas räkning nu ett stort Tack!

Lars Jakobsson, ordförande i Svenska Vallföreningen,
tel: 070-648 27 22, e-post: lars.jakobsson.lrf.se

Vinnande vall för varje gård.

Hos oss får du tillgång till ett utbud av vallfröblandningar med unik bredd. Här finns produkten som säkert passar för just din gård. Genom vårt nära samarbete med landets utfodringsexperten kan du alltid förvänta

dig den optimala blandningen utifrån gårdens och besättningens behov. Vinnande vall för varje gård. Räkna med att vi har ambitionen, kunskapen och erfarenheten.

Begränsad eftersändning

Vid definitiv eftersändning återsänds försändelsen med nya adressen på baksidan

Posttidning **B**

Avs: Hushållningssällskapet

Box 5007, 514 05 LÅNGHEM

Seminarium och årsmöte för Svenska Vallföreningen

Betesdrift och stora vallfodergivor i ekologisk mjölkproduktion

Onsdagen den 28 oktober i Nässjö

Höga priser på kraftfoder och ett grundpris under press medför att betesdrift och foderstater med stora vallfodergivor blir mer och mer konkurrenskraftiga.

Målgruppen är intresserade inom branschen med intresse för att diskutera, utbyta erfarenheter och lära sig mer om betesdrift och vallfoderdominerade foderstater.

Dagen samarrangeras av Jordbruksverket och Svenska Vallföreningen med finansiering från EU och svenska staten. Kostnad för mat faktureras deltagarna. Dagen avslutas med årsmöte för medlemmar i Svenska Vallföreningen.

Plats: Hotell Högland, Nässjö (ligger 50 m från stationen)

Kostnad: 150 kr för fika och lunch

Anmälan: Senast 13 oktober till Niels Andresen, 040-41 52 16 niels.andresen@sjv.se eller Lars Jakobsson, 070-648 27 22

Resersättning: Svenska Vallföreningen står för resekostnaderna (billigaste färdstätt) för två styrelserepresentanter från lokalföreningarna (eller kontaktperson där förening saknas)

- 09.30–10.00 Kaffe
- 10.00–10.05 **Välkommen** – *Niels Andresen, SJV och Lars Jakobsson, ordf. Svenska Vallföreningen*
- 10.05–10.25 **Summering av en studieresa till Nya Zeeland** – *Niels Andresen, SJV*
- 10.25–11.10 **Bra bete på EKO-mjölkgårdar. Från problem till resurs** – *Margareta Dahlberg, LG Husdjurstjänst*
- 11.15–12.00 **Aktuell forskning kring stora vallfodergivor till mjölkkor** – *Jan Bertilsson, SLU*
- 12.00–12.50 Lunch
- 12.50–13.40 **Danska erfarenheter kring stora vallfodergivor och betesdrift i ekologisk mjölkproduktion** (typiska danska foderstater med stor andel vallfoder, betesstrategier, bete och AMS) – *Troels Kristensen, seniorforsker Århus Universitet*
- 13.45–14.15 **Effektiv betesdrift i praktiken** – *Anna Carlsson, ekomjolkproducent, Skogsgård*
- 14.15–14.30 **Beteskalendarer – ett verktyg för bättre betesutnyttjande** – *Anna Carlsson, ekomjolkproducent, Skogsgård*
- 14.35–15.20 **Diskussion i gruppen om ekonomi i stora vallfodergivor och aktiv betesdrift** (marginalkostnader, foderkostnader och känslighetsanalys) – *Helle Reeder, LRF Konsult och Niels Andresen, SJV*
- 15.20–15.40 Kaffe
- 15.45–16.30 **Årsmöte för medlemmar i Svenska Vallföreningen**

Välkommen!

